

AGÈNCIA I MINORITZACIÓ DEL CATALÀ ENTRE ELS ADOLESCENTS: COM HI INTERVENIM?

AVEL LÍ FLORS-MAS. CUSC—CENTRE DE RECERCA EN SOCIOLINGÜÍSTICA I
COMUNICACIÓ, UNIVERSITAT DE BARCELONA

PER A COMENÇAR

Us descriuré una escena que, tal vegada, alguns dels lectors ja coneixereu: imagineu un viatge amb un grapat de famílies que es coneixen de l'escola dels fills, concretament de les línies en valencià d'un col·legi públic. Els xiquets i xiquetes han estat educats en la nostra llengua i la parlen amb els pares. Els progenitors també es comuniquen entre ells i amb els amics de la nova colla escolar en la llengua autòctona, de manera molt majoritària. Però els nanos, escolaritzats en la línia, parlen entre ells en castellà. No ho feien quan eren als nivells preescolars, però sí en primària. La raó, bàsicament, rau en què la llengua del joc, la de la televisió, la dels videojocs, la dels cromos, és el castellà. L'entorn i l'educació no poden lluitar contra això. Estem parlant del País Valencià. Un país sense televisió pròpia.

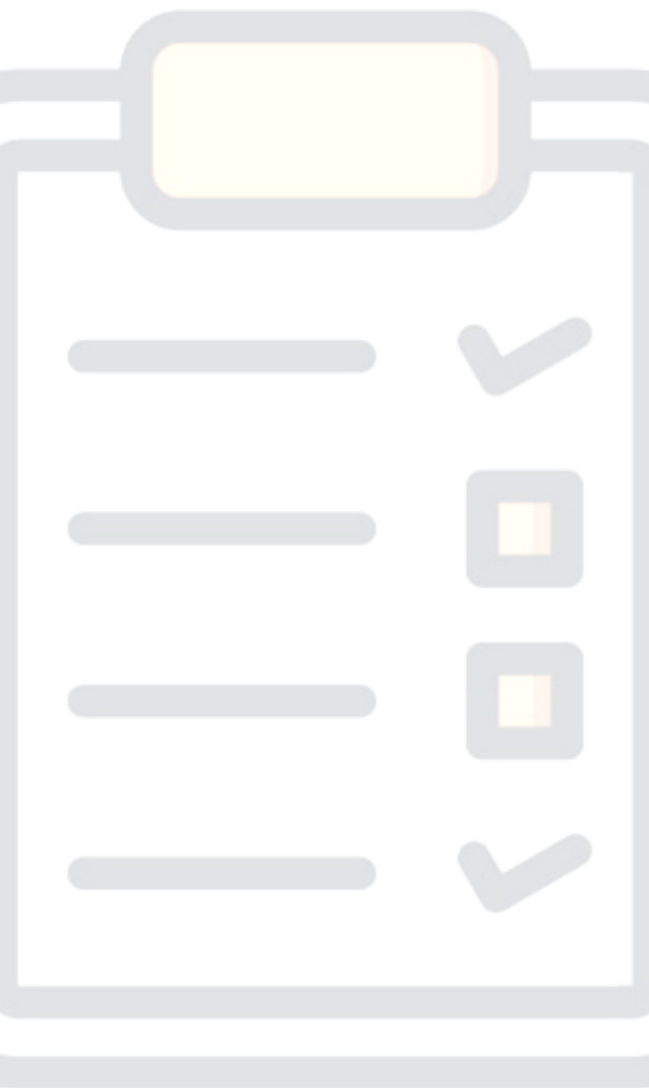
(Xavier Aliaga, *El Temps*, 20 de maig de 2017, [enllaç](#))

El Temps

ESQUEMA

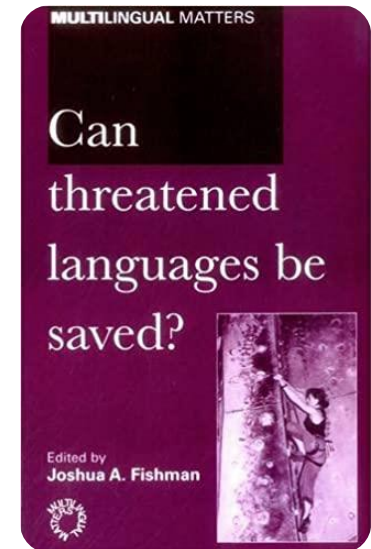
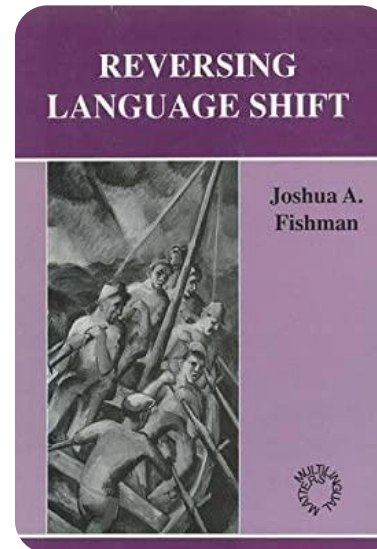
1. Substitució lingüística i agència dels adolescents
2. Evidència empírica
3. Com hi intervenim?

SUBSTITUCIÓ LINGÜÍSTICA & AGÈNCIA DELS ADOLESCENTS

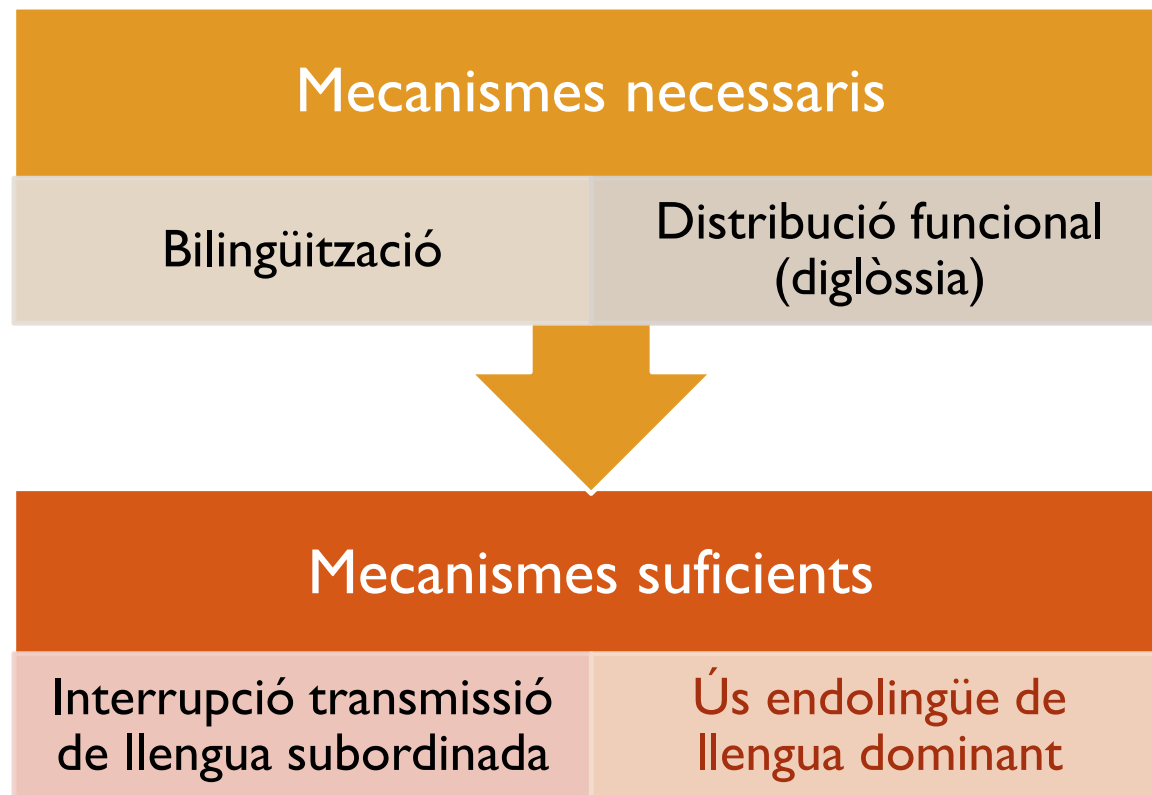
Causes de manteniment/substitució lingüística?

- **Joshua A. Fishman** (1991, 2001)
 - Centralitat de la **transmissió intergeneracional**

SUBSTITUCIÓ LINGÜÍSTICA & AGÈNCIA DELS ADOLESCENTS

Substitució lingüística: mecanismes necessaris i suficients (Sorolla 2016b)

SUBSTITUCIÓ LINGÜÍSTICA & AGÈNCIA DELS ADOLESCENTS

Agència

- Capacitat d'individus de fer tries i actuar de manera (relativament) autònoma, reflexiva i d'acord amb interessos, motivacions i desitjos propis (Taylor 1985)
- «the socioculturally mediated capacity to act» (Ahearn 2001)
- **Socialització lingüística** (Schieffelin i Ochs 1986) i **política lingüística familiar** (King et al. 2008)
 - no només reproduir pràctiques i ideologies transmeses per progenitors i altres adults
- **Rol de l'individu en política lingüística** (Spolsky 2004, 2019, 2019)

Laura Ahearn

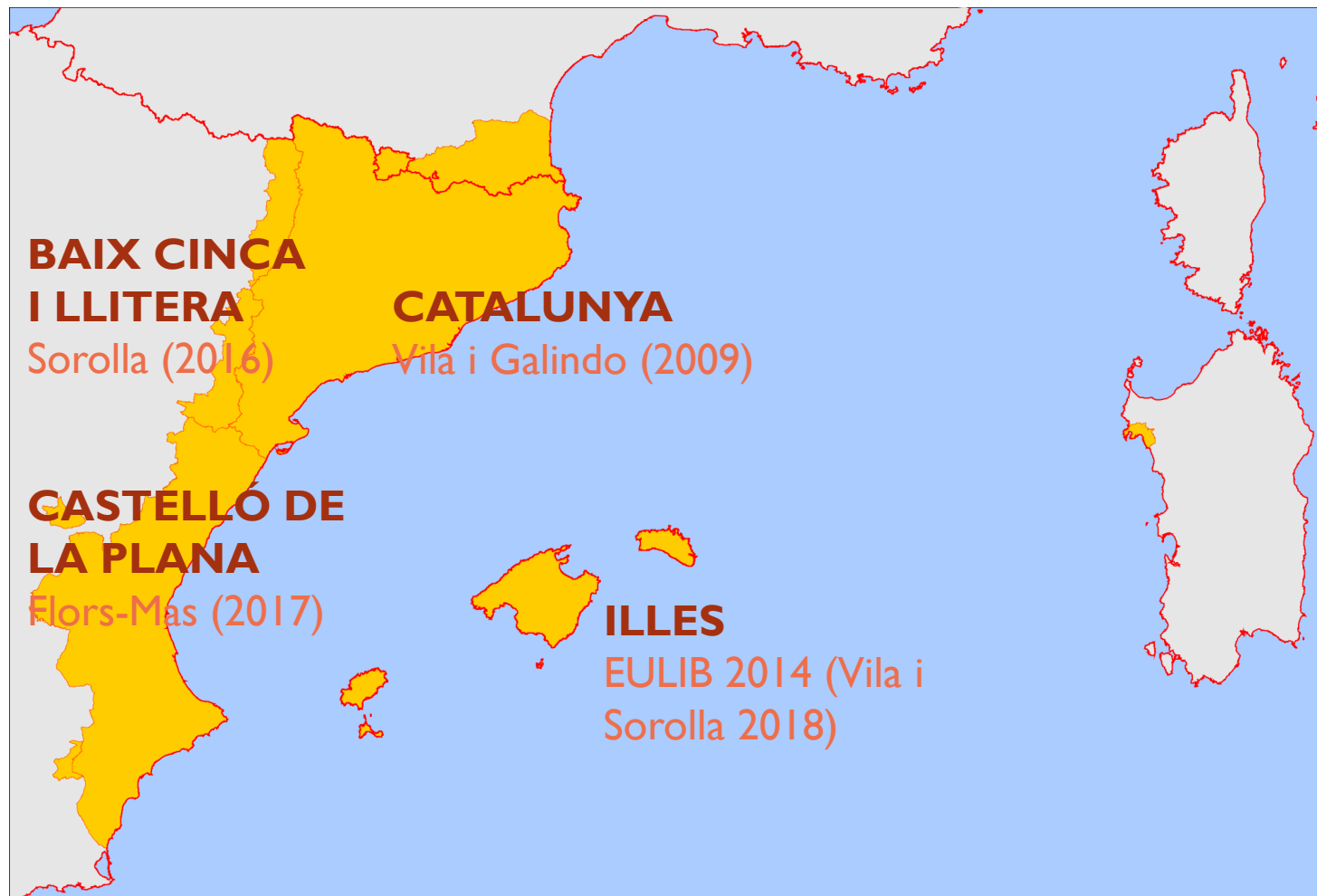
Bambi B. Schieffelin

Elinor Ochs

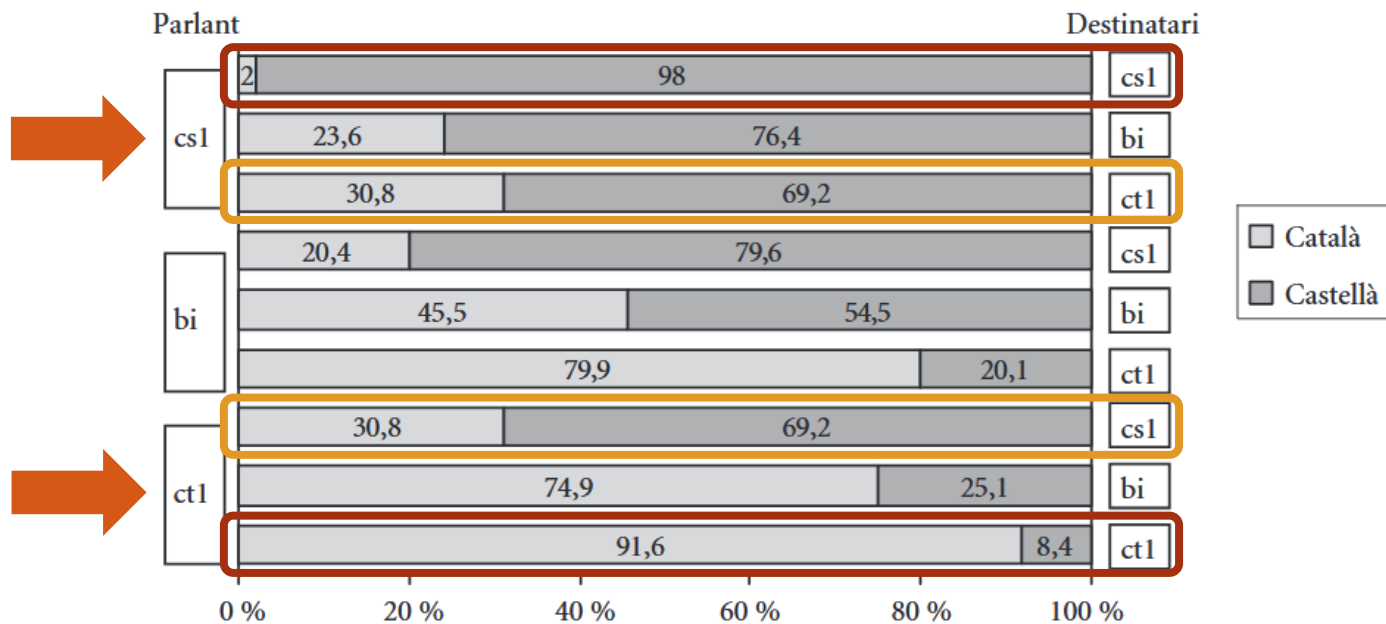
EVIDÈNCIA EMPÍRICA.

FONTS

EVIDÈNCIA EMPÍRICA. CATALUNYA

GRÀFIC 14
Percentatge de torns de parla en català i en castellà segons la llengua familiar del parlant i la del destinatari

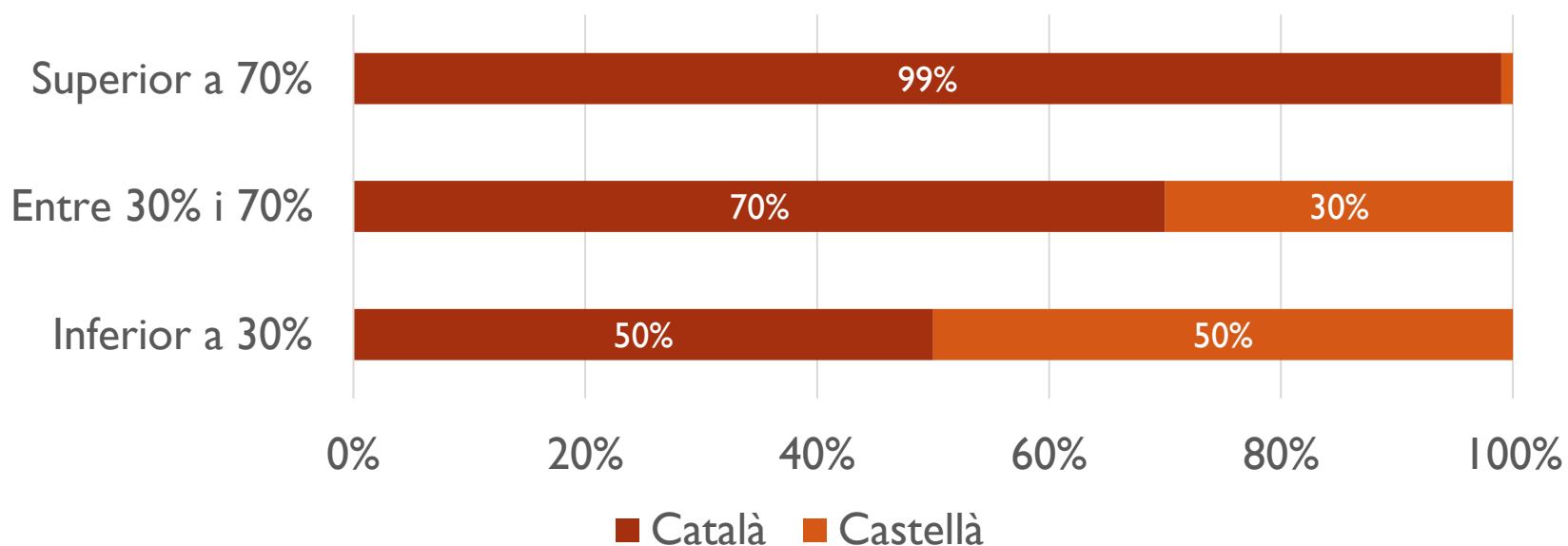

FONT: *Corpus Vila, Vial i Galindo.*

EVIDÈNCIA EMPÍRICA.

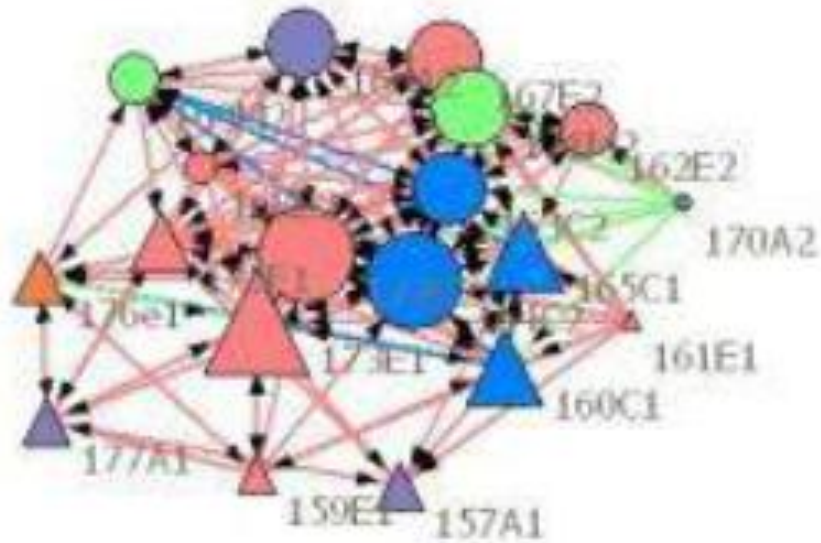
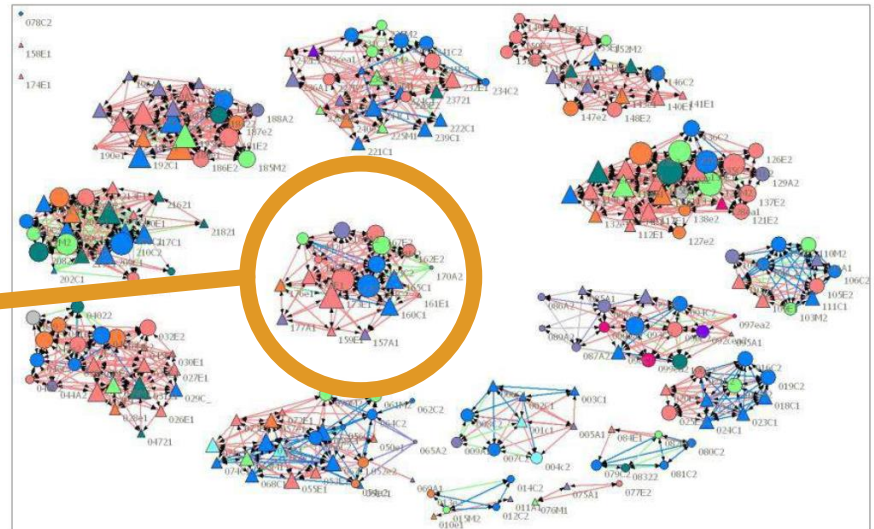
CATALUNYA

Percentatge de torns de parla en català i en castellà entre catalanoparlants familiars segons % d'alumnat catalanoparlant en el centre educatiu (elaboració pròpia)

EVIDÈNCIA EMPÍRICA. BAIX CINCA I LLITERA

Anàlisi de xarxes socials

EVIDÈNCIA EMPÍRICA. BAIX CINCA I LLITERA

Rol sociolingüístic

- Posició sociolingüística que desenvolupen els individus en funció de:
 - a) tria lingüística pròpia i llengua amb què s'hi adrecen els iguals (*catalanoparlants, castellanoparlants*)
 - b) reacció a tries divergents amb la pròpia (*mantenidors, convergents*)

		LLENGUA AMB PROGENITORS			
		CAT	CAT i CAST	CAST	Altres
ROL SOCIOLINGÜÍSTIC	CAT mant.	37,3%	11,3%	1,5%	2,5%
	CAT conv.	37,3%	21,1%	3,1%	13,5%
	CAST conv.	14,9%	8,5%	7,7%	5,4%
	CAST mant.	10,4%	59,2%	87,7%	78,4%

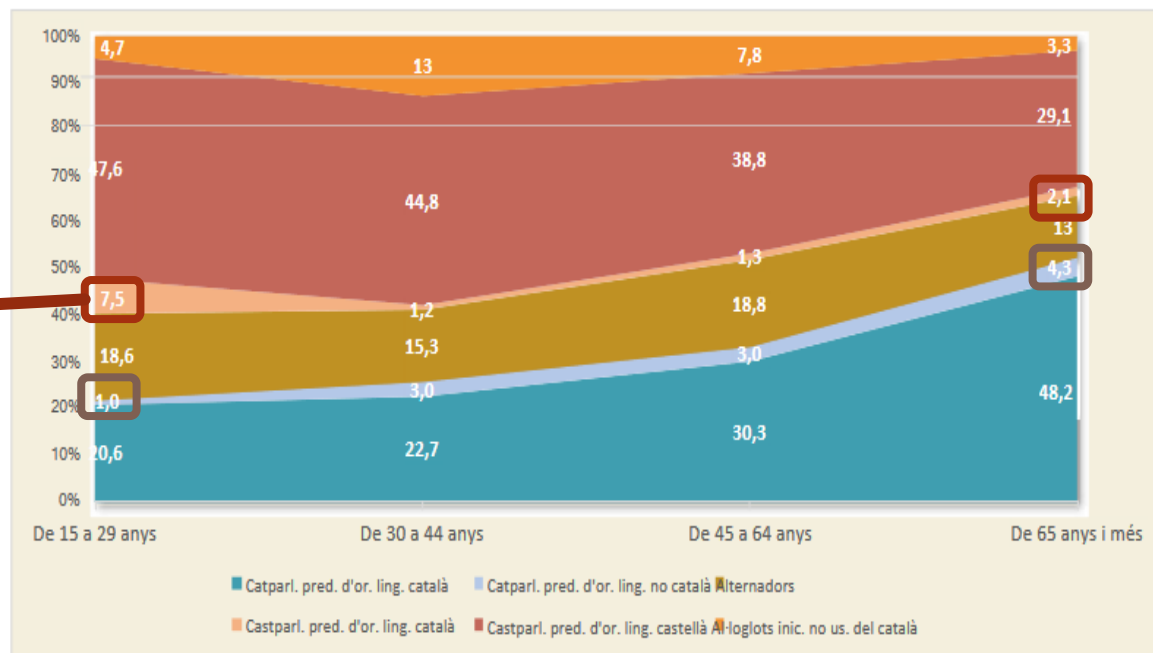
Sorolla (2016a)

EVIDÈNCIA EMPÍRICA.

ILLES

Distribució dels residents a les Illes per grups sociolingüístics segons l'edat. 2014

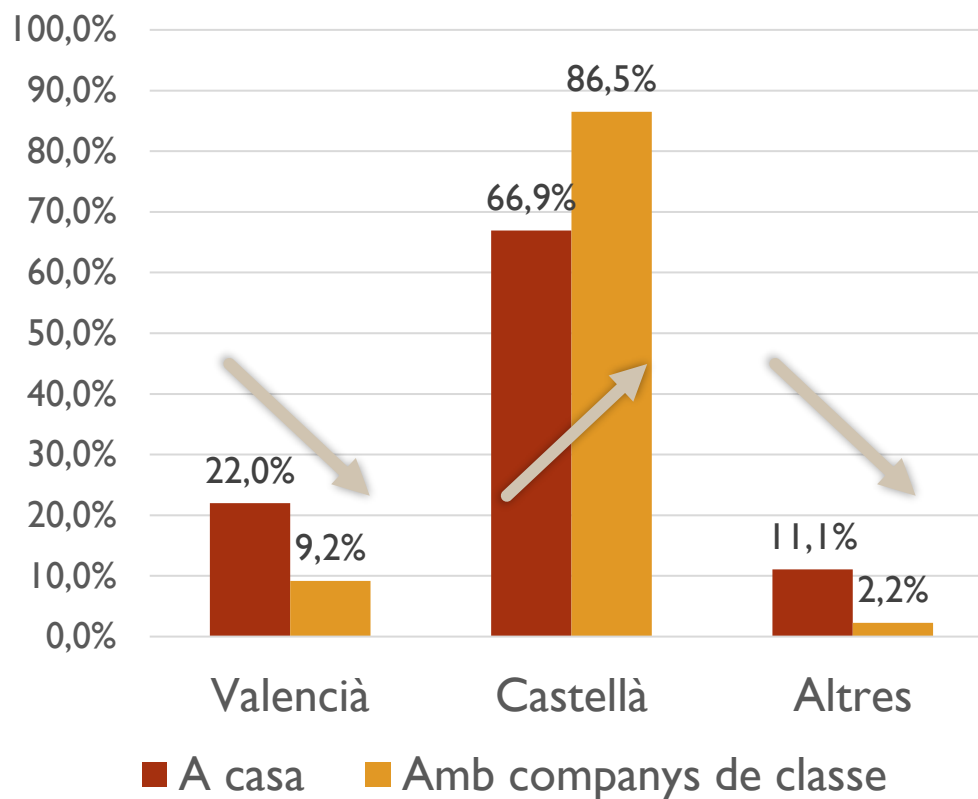
	% sobre total	% sobre LI català
Menorca	2,3%	7,3%
Eivissa i Formentera	3,9%	25,6%
Palma	18,4%	41,9%

EVIDÈNCIA EMPÍRICA.

CASTELLÓ DE LA PLANA

Índexs d'ús del català, el castellà i altres llengües a la llar i amb companys de classe

EVIDÈNCIA EMPÍRICA.

CASTELLÓ DE LA PLANA

Entrevista CSP2-CT-PEV (4 xiques i 1 xic, L1 valencià)

Neus: o inclús gent que parle caste- eh, valencià en casa... que després fora parle castellà per, mira, parle castellà perquè...

ENT: ja

Aitana: me pareix [1 més important]

Neus: [1 pa fer-me...] [2 ((mira a Aitana)) c(l)aro]

Ferran: [2 perquè] com és lo que se suposa que parlen tots...

Neus: esacto

Ferran: la societat...

Neus: i després els escoltes parlar en els pares i parle valencià, {(fort) hombre,} tu parles valencià... i m'estàs parlant a mi castellà?

ENT: @ [1 @]

Alba: [1 @]

Neus: [1 saps?,] me pareix un poco estúpid

EVIDÈNCIA EMPÍRICA.

CASTELLÓ DE LA PLANA

Entrevista CSP2-CT-PEV (4 xiques i 1 xic, L1 valencià)

Ferran: normalment sempre nos adaptem nosaltres al castellà en ves de els altres al valencià

Neus: això és la, [la cosa]

Ferran: [que és lo que] me fastídia [un poc]

Estel: [perquè,] en el grup que anem mosatros n'hi ha a soles una persona que parle castellà... i... quan parlem en ella, parlem en castellà, però quan parlem totes, parlem en valencià

Neus: a ve- a vegades tots en castellà perquè la xiquet- jo que sé igual se sent incòmoda... tots parlant en valencià i ella en castellà però... no sé

Entrevista CSP2-CS-PEV (3 xiques i 1 xic, L1 castellà)

Claudia: a lo millor al grupet eixe de les xiques de classe que t'hem dit, si t'apropes te parlen, a tu te parlen en castellà, i entre elles valencià, que a mi, personalment, me molesta un poquet, perquè és que no sé, a mi me molesta [...] perquè jo també estudie valencià i... i tam(b)é, mmm sé, o siga, sé lo mateix que elles o, bueno, no més però... perquè, és igual, però

ENT: però lo que te moleste és que canvien al castellà perquè estàs tu?

Claudia: sí

ENT: mhm vale, a tots vos moleste això?, [o]

Violeta: [sí]

Bruno: no

Natalia: no @

EVIDÈNCIA EMPÍRICA.

CASTELLÓ DE LA PLANA

Entrevista CSP1-CT-PEV (3 xiques i 1 xic, L1 valencià)

Marina: jo crec que ara, o sea... antes? ... per sisé o aixina, el castellà... o sea ere molt important, sa(p)s?, ere com que me comunicae en tot el món en castellà... i sempre castellà castellà, però ara m'he donat cómpter... de que el valencià per a mi és molt més important

Laia: sí jo tam(b)é en el col·lage, realment... és que no m'arrecorde molt tampoc però... sí, el castellà estae molt més present, de lo que... ara està, ara està molt més present el valencià per a mi

ENT: vale ((gest d'assentiment))

Laia: i preferisc... dirigir-me a una persona, [en valencià?]

Marina: [{{(flux)} en valen-}]

Laia: que en castellà, me senc... més còmoda no sé

COM HI INTERVENIM?

1. Garantir l'accés al català a través del sistema educatiu

- Coneixement no garanteix ús, però sense coneixement no hi ha ús possible; més èmfasi en col·loquialització (Bastardas [2020](#))
- Proporcionar posició socialment legitimada de catalanoparlants (Woolard 2016, Flors-Mas [2017](#))

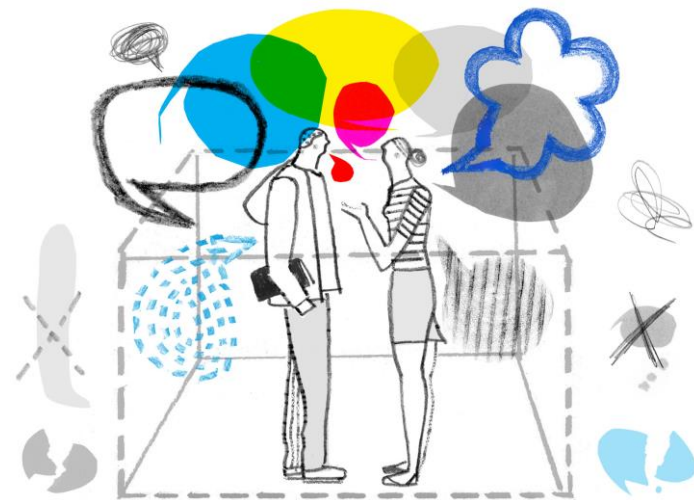
2. Reflexivitat: apoderar els adolescents

- Consciència de conseqüències socials de tries pròpies

3. Ampliar espais segurs per a l'ús de la llengua

- Habilitar desplegament d'identitats (més) catalanoparlants amb independència de l'origen
- Activitats socialment atractives

4. Objectiu: **eixamplar les possibilitats d'esdevenir** dels individus

MOLTES GRÀCIES PER LA VOSTRA ATENCIÓ!
Dubtes, preguntes, comentaris, crítiques...?

AVEL LÍ FLORS-MAS. aflorsmas@ub.edu